

GOEDE VRIJDAGPROCESSIE VAN DE GRIEKSE GEMEENSCHAP

Patrick Buffel - Goede Vrijdagprocessie

Het begrip 'processie' is voor de jongeren onder ons waarschijnlijk vaag of onbekend. Een processie is een **religieuze optocht**, een openlijke godsdienstige plechtigheid. Deze praktijk heeft een hele geschiedenis achter zich, kende perioden van verbod, maar ook van grote opkomst. Aangezien **de Griekse Kerk ook in Limburg erg traditioneel is en veel belang aan symboliek hecht**, is het niet verwonderlijk dat processies juist daar zo levendig blijven.

De Goede Vrijdagprocessie vindt elk jaar plaats **nét** voor hun paasfeest, dat niet samenvalt met het paasfeest van de Rooms-Katholieke Kerk. De Orthodoxe kerk gebruikt een andere kerkelijke kalender. Alles draait in die periode rond het verhaal van het **overlijden en verrijzen van Christus**. Het meest zichtbare onderdeel is uiteraard de optocht, de processie op Goede Vrijdagavond. Het is duidelijk dat de Grieken er veel belang aan hechten want heel hun **gemeenschap** neemt eraan deel. Het startuur is niet toevallig gekozen, het valt precies op de **zonsondergang** van die dag. Bovendien overleed Christus op die dag, op dat uur ging symbolisch het licht uit.

Bij elke processie wordt er ook iets tentoongesteld: in onze westerse traditie is dat meestal de heilige hostie die in een 'monstrans', liturgisch vaatwerk, netjes opgeborgen zit. Soms is het een beeld van Maria of van één of andere heilige. Bij de Grieks-Orthodoxe gemeenschap is het een geborduurd werk met het icoon van Christus, het staat symbool voor het lichaam van Christus. Het ligt op het '**epitaphio**', het graf dat voordien rijkelijk versierd werd. Ook die versiering is niet toevallig: enkel vrouwen mogen dat doen, en alleen op die namiddag. De kleuren zijn zorgvuldig gekozen. De voorkeur gaat naar wit en rood, die symbool staan voor respectievelijk zuiverheid en bloed. Het valt trouwens ook op dat men in de Grieks-Orthodoxe Kerk noch beelden, noch muziekinstrumenten gebruikt. Enkel iconen en menselijke stemmen worden toegestaan.

De Goede Vrijdag is een zeer belangrijke, en ook een bijzonder drukke dag voor de gelovigen en nog meer voor de priester. Tijdens de '**Ores**' van tien tot twaalf uur 's middags versieren dames het '**epitaphio**'. Daar zal later, symbolisch, het dode lichaam van Christus gelegd worden. Dat gebeurt zeer zorgvuldig met veel **eerbied en ingetogenheid**. Men gebruikt daarvoor bloemen, in principe enkel witte bloemen om de zuiverheid weer te geven en enkele rode bloemen om het bloed te symboliseren. Hoe dan ook, het kan niet mooi genoeg zijn.

Die hele dag hebben de Grieken **treurliederen** gezongen en **passages uit de bijbel** gelezen. Het valt wel op hoeveel volk er zich stilaan verzamelt in de kerk, net voor zonsondergang. Wie er overdag niet kon bijzijn, wil nu toch zeker de processie meevolgen. Jong of oud, man of vrouw, gewone mensen of rijkelui, alleen of in groep, al dan niet met de familie, het lijkt wel of elke Griek er bij wil horen. Het is natuurlijk ook een ritueel dat hen allen **verbindt**, het behoort tot hún gemeenschap.

Bij **zonsondergang** begint de processie. Het prachtig versierd '**epitaphio**' verlaat dan eindelijk de kerk, gevolgd door de Griekse gemeenschap. Wie zo'n processie ooit volgde kan niet anders dan onder de indruk zijn van de zorg die er besteed werd aan de versiering van het '**epitaphio**'. Het is echt een kunstwerk, maar ook de ingetogenheid, de ernst van de ceremonie vallen echt op. De mensen gaan er echt in op, ze beleven het werkelijk! De processie duurt niet erg lang, ze volgt slechts enkele straten. Daarom is het belangrijk om er op tijd bij te zijn als je de stoet écht wil zien. Toch volstaat die vrij korte processie om eerbied af te dwingen.

Ook het einde is erg symbolisch geladen want de processie sluit men niet zomaar af. Het 'epitaphio' houdt nog even halt voor de ingang van de kerk, gedragen door enkele jonge mensen. Vooraleer men de kerk binnen gaat, loopt iedereen er **gebukt onderdoor**. Dat is natuurlijk ook symbolisch: een eerbetoon aan Christus, een teken van nederigheid en eerbied voor zijn lijden en sterven. Ik zag zelfs iemand met een rolstoel die er absoluut nog onderdoor wilde.

De Goede Vrijdagprocessie van de Griekse gemeenschap is niet enkel een mooie traditie geworden in onze contreien, het is ook een stuk cultuur en een stuk godsdienstig vertoon dat zeker waard is om eens mee te maken. **Het laat ook zien hoe de Griekse gemeenschap haar eigenheid behoudt in de Limburgse omgeving.**

Volledigheidshalve wil ik even vermelden dat het hoogtepunt van het paasfeest eigenlijk niet op vrijdag plaatsvindt, maar op zaterdag. Dat is echter minder zichtbaar, omdat het binnen in de kerk gebeurt. De religieuze apotheose is wanneer het 'licht' terug opkomt, de verrijzenis van Christus op zaterdag om middernacht. Alleen is dat deel voorbehouden aan de mensen binnen in de kerk.

Hoe dan ook, het is een prachtig voorbeeld van hoe een Griekse traditie Limburg cultureel verrijkt. Met dank aan hun medewerking en aan hun openheid. Ook al blijven ze liever anoniem, ze zijn er wel trots op.

*Gebaseerd op een interview door Patrick Buffel met Maia en met enkele Griekse Limburgers in Maasmechelen.

*Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.

INZENDER

Patrick Buffel

LOCATIE

3630 Maasmechelen

PERIODE

Goede Vrijdagavond (volgens de Grieks-Orthodoxe kalender)

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#stem en zang #feest #ritueel

#levensbeschouwelijk gebruik #religie